

VEČERNI LIST

Cene po pošti:

za celoletno . . . 800—
za pol leta . . . 450—
za četrt leta . . . 300—
za 1 mesec . . . 100—

Za Ljubljano mesечно 400

Prednatis in oprema:

Kapitaljeva ulica št. 6

Uredn. telefon št. 58

Posamezna številka 30 vin.

NEODVIŠEN DNEVNIK

Posamezna številka 30 vin.

Odkrita korupcija demokratičnih in socialističnih ministrov.

Prepovedane predmete so izvažali celo brez carine.

LDU Belgrad, 27. marca. Predsednik Pavlovič otvori 81. redno sejo začasnega narodnega predstavništva ob sedemnajstih. Tajnik Jovanović prečita zapisnik zadnje seje, ki se sprejme brez prigovora.

DA SE REŠI VOLILNI ZAKON.

Pred prehodom na dnevni red naprosi poslanec prof. dr. Polič predsednika, naj stori vse potrebne korake, da bodo člani parlamentarnega odbora za volilni zakon redovito prihajali k sejam. Predsednik odgovori, da je ukrenil vse potrebno v tem oziru. Dr. Zarko Miladinović konstatira, da morejo parlamentarni odbori, kakršni so odbor za volilno delo, poslovati tudi brez kvoruma. Kvorum da je potreben v odsekih, ne pa v odborih. To trdi tudi znani učenjak prof. Slobodan Jovanović v svoji knjigi, iz katere čita poslanec Miladinović posamezne stavke.

KORUPCIJA BIVŠE VLADE Z IZVOZOM BLAGA.

Posl. Miletič vpraša finančnega ministra, ali je finančna komisija za pregled in popis predmetov za izvozno carino dovršila svoje poročilo in ali bo minister to poročilo, ako obstaja, predložil narodni skupščini ali ne.

Finančni minister dr. Janković odgovarja: Gospod poslanec je imel prav, da mi je stavil to vprašanje, ker sem na seji obljubil, da bom objavil nekatere odstavke iz tega poročila komisije, ki sem jo sestavil takrat, ko sem nastopil svoje mesto. Evo, sedaj izročam javnosti to poročilo. To storim vsled tega, ker so mi rekli, da ne verujejo mojemu govoru brez tega poročila. Dve taki poročili sta: Prvo od 2. marca, ki so ga podpisali gg. dr. Milan Stojadinović, bivši generalni ravnatelj državnega računovodstva, Vasa Dimitrijevič, načelnik odseka carinskega ravnateljstva in Dušan Letica, načelnik odseka davčnega ravnateljstva ter Mihajlo Jovanović, načelnik proračunskega odseka. V tem poročilu se nahajajo nastopne ugotovitve:

Na strani 14 poročila je stavek, ki se glasi: Centralna uprava je izvozila samo preko belgrajske finančne uprave predmete, za katere ni bilo plačanih 15 milijonov dinarjev carine. (Vzkliki: Aul!) na strani 16 istega poročila se glasi: drugi in nadaljnji odstavki: Bilo je blago, za katere se je plačala izvozna carina po tarifi ad valorem (od 17. oktobra 1919) in po novi tarifi, ki velja danes, vendar pa je to blago sploh oproščeno vsakršne carine. Poudarjati se mora, da ne gre samo za majhne vsote, marveč za več milijonov. Opraščal je carine finančni minister preko ravnatelja carine. Šlo je pri tem tudi za blago, katerega izvoz je bil po ministrskem sklepu striktno zabranjen. Vendar pa se tako blago ni samo izvažalo, temveč je bilo oproščeno vsake carine. Tako je n. pr. centralna uprava izvozila privatno blago (100 vagonov jace Brače Mihajlovič) ter je poskušala tudi izvoziti 400 vagonov drv za kurjavo Moritzu Drachu, ne da bi bil plačal carino. To poročilo so podpisali vsi člani komisije, katere sem prej imenoval.

Razen tega pa obstaja tudi drugo uradno poročilo, katero je podpisal ravnatelj carinske uprave g. Sava Kukič. To poročilo je od 5. marca 1920. Na strani 36 se čita: Centralna uprava in trgovsko ministrstvo je šlo na roko izigravanju vsake vrste, ne samo, da se niso ozirali na odredbe sklepa ministrskega sveta z dne 5. novembra, temveč so celo v večini primerov postopali proti tem odredbam. Dopusčali so n. pr. tudi izvoz prepovedanih predmetov, n. pr. jajec brači Mihajlovič, medtem ko drugim izvoza niso dopustili, n. pr. Raji Popoviču. Dolga bi morala biti ta lista, da bi izčrpala vse čudne primere postopanja trgovskega ministra. Stran 4 tega poročila se glasi: More se reči, da so bila vsa izdajanja, ki so se tikala izvršitve kompenzacijskih pogodb in sklepa ministrskega sveta od 5. oktobra 1919, namerjena v izigravanje ministrskega sveta in na olajšanje izvoza v Mažarsko in Avstrijo. Posamezni odseki trgovskega ministrstva, pokrajinske vlade in njeni odseki so dajali obširna dovoljenja za izvoz in oprostitev od carine, vršili so tudi sami nekatere pogodbe in sporazumevanja. (Klici: To je navadna plenitev.) Posamezni ministri, celo nepristojni (g. Kristan) so izdajali odredbe, da se propuša gotovo blago, in sicer brez carine, in dajali obširne obljube v tem pogledu. Ministrstvo prehrane ni zaostajalo za trgovskim ministrstvom. Ono je dajalo dovoljenja za izvoz manjših količin poedincem — ki v stvari sami niso bili majhni — glede vseh vrst potrebnih brez ozira na to, ali je bil kontingent izčrpan, ali ne, ali je prepovedan izvoz dotičnega predmeta, ali ne, in sicer brez carine in brez zavarovanja valute. To je pomenjalo: omogočiti po gotovih potih izvoz na škodo državne blaginje in valutarne situacije v državi.

Poslanec Miletič se zahvaljuje finančnemu ministru, da je govoril tako odkrito, da se vidi, kakšno je bilo gospodarjenje v državi, preden je prišla sedanja vlada. Izjavil je, da je o tej stvari podal ministru interpelacijo, da bo moglo narodno predstavništvo o tem izpregovoriti svojo besedo. Nato odredi predsednik deset minut odmora.

IZJAVA ZBORNICE ZA JADRAN.

Po odmoru je prečital v soglasju in enodušno z vsemi klubi sestavljeno izjavo: Začasno narodno predstavništvo naglašja ponovno nezastarljivo pravico našega naroda do samoodločbe na vsem njegovem neprekinjenem narodnem teritoriju in odobravlja stališče, katero je kraljeva vlada zavzela v svojem poslednjem odgovoru, ki ga je naša delegacija na mirovni konferenci izročila predstaviteljem Velike Britanije in Francije, ter je uverjeno, da bo tudi ta vlada, kakor njena predhodnica, tudi v bodoče neomajno vztrajala v obrambi življenjskih interesov naše države, ki so združeni z rešitvijo jadranskega vprašanja, tolmačen s tem solidarnost vsega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev v tem vprašanju. Nato je podal izjavo v imenu Demokratske zaednice poslanec Pešič. Potem sta govorila še minister Trifković in poslanec Žujanović. Seja je bila zaključena okoli 20.30. Prihodnja seja bo po Veliki noči.

Kristan — odžagana veja.

Sporazum med desničarji in komunisti.

Ljubljana, 29. marca. Včeraj so imeli zastopniki socialno demokratičnih strokovnih organizacij zborovanje, na katerem so pod pritiskom komunistične levice sklenili izvesti zedinjenje s hrvatsko in srbsko strokovno organizacijo, Desničarska Kristanova struja je hotela stvar sicer zavlačevati, a se je končno udala, s čemer je doživela seveda popoln moralen poraz. Posledica tega bo zopet popolna politična združitev desničarske in komunistične struje v enotno stranko, kajti vsaki delavski organiza-

ciji tvori podlago in smernico političnega udejstvovanja strokovna organizacija. Na prihodnjem strankinem zboru zaupnikov se bo politično vodstvo primerno preosnovalo. Pri tej priliki bo morala desnica žrtvovati Kristana, Prepeluha in dr. Koruna, ki se v socialističnih krogih že danes smatrajo kot odžagane veje. Verjetno tudi ni, ali bo ostal »Naprej« še nadalje glasilo stranke. Na ta način bo prešla slovenska socialna demokracija popolnoma v komunistični tabor.

Vlada krščanskih delavcev v Nemčiji.

Monakovo, 28. marca 1920. Vlada, ki je bila sestavljena ob Ruri in ki je nastopila z oboroženo silo proti državni vojski, je sestavljena iz zgolj delavskih organizacij. Vso javnost je pa presenetila vest, da so zastopane v tej vladi tudi krščanske strokovne organizacije, kojih predstavitelj je v berlinski vladi člen centra državni tajnik Giesbert. Komunistično časopisje je z ozirom na ta dogodek mnenja, da stojimo pred izredno važnim socialnim svetovnim preobratom.

Krščanske strokovne organizacije ob Ruri so izredno močne in zastopajo v krščanskih delavskih vrstah najradikalnejšo smer. Komunisti niso mogli iti preko njih in so jim morali dati hoté — ali nehoté v vladi važno mesto. Komunisti sicer trdijo, da je to sovjetska vlada, Vlada pa se sama uradno imenuje »vlada združenih delavskih strokovnih organizacij«.

Konec socialne demokracije.

Socialne demokracije na Slovenskem kmalu ne bo več. Iz prejšnjih levičarjev socialne demokracije so postali komunisti, ki so potegnili za seboj večji del socialističnega delavstva v Sloveniji. Kar je še ostalo na Kristanovem desnem krilu, se spoji s komunisti.

Krivicu bi delal gospodu Kristanu, kdor bi trdil, da je njegova oseba bila vzrok, da je socialne demokracije na Slovenskem konec. S svojo ministerialno politiko, s svojim sodelovanjem z buržuaznimi in koruptivnimi demokrati je Kristan pospešil razvoj, ki bi bil tudi sicer moral priti, čeprav morda še-le pozneje. Kristanova nesrečna politika je bila povod, a ne vzrok, da je razpadla zgradba socialne demokracije, da se na njeno mesto postavlja danes komunizem.

Ne bomo tu preiskovali, koliko so dogodke v Sloveniji pospešili vplivi od zunaj. Tudi ne bomo ugotavljali, če so pri sedanjem komunističnem gibanju v Jugoslaviji merodajni res le načelni razlogi socialističnega gibanja. Slučaj stotnika Metzgerja v Zagrebu nam kaže, da se komunističnega gibanja poslužujejo tudi razni elementi, ki jim je skrb za delavstvo deveta briga. Vse to pustimo ob strani. Za nas je danes gotovo to dejstvo, da socialna demokracija gine op vseh deželah in se umika komunizmu.

Komunistično naziranje ne priznava več demokracije. Mesto demokracije postavlja diktaturo. In če se danes socialistično delavstvo nagiblje h komunizmu, je znamenje, da je izgubilo vero in zaupanje v vsako demokracijo, da je tedaj tudi socialna demokracija doigrala svojo vlogo v zgodovini delavskega gibanja. Dobrejša pol stoletja je obljubljala socialna demokracija s svojim nekrščanskim in materialističnim naukom delavskemu sloju nebesa in raj na zemlji. Več ko dvakrat se je morala preleviti in postavljati nove programe. Danes je konec. In ob svojem koncu mora žalostno priznati, da za delavstvo ni mogla storiti ničesar, da je delavstvo danes v bednejšem sanju nego je bilo tedaj, ko je socialna demokracija začela svoje delo. Zato je socialistično delavstvo izgubilo vero v socialno demokracijo ter se oklepa komunizma z njegovo socialistično diktaturo.

Podobno, kakor na Slovenskem, se razvijajo stvari tudi drugod. V petek je socialistično delavstvo v Gradcu dokazalo, da ni več voljno slediti socialno demokratskim zaupnikom. Zgodilo se je to ob priliki delavskih demonstracij radi prehrane. Podobno pot gredo dogodki drugod, kakor nam kaže Nemčija.

Ni dvoma, da Evropa stoji pred novimi hudimi socialnimi boji. Neki krščanski socializem se organizira v novi radikalnejši obliki, ki je socialna demokracija izgubila svojo veljavo in privlačno moč na socialistične množice. Temelji meščanskih kapitalističnih strank se majejo. Breznačelnost strankarstva, ki ga je v Jugoslaviji toliko, bo prišlo pod mlinske kamene socialnega razvoja. Z njim bo zmlet v prah vse, kar skuša vzdržati nad ljudstvom kapitalistično nadvlado. Tu si stopita nasproti dva svetovna nazora, ki se bosta borila na življenjski in smrti za nadvlado v človeških srcih. Vse, kar bo nekrščanskega, se bo organiziralo v nekrščanskem, materialističnem komunizmu. Vse pa, kar hoče presnovati človeško družbo na večnih načelih krščanstva, se bo zbralo ob praporu krščanskega

socializma. Dva tabora, ločena po načelih o Kristu, o Bogu, o duši in posmrtnem življenju! Krščansko delavstvo bo v tem boju vršilo svojo dolžnost. Da bomo na boj pripravljeni, moramo delati, svoje delo potrojiti, svoje žrtve podesetoriti, da bo vojska krščanskega delavskega ljudstva zbrana in pripravljena, ko pride dan odločitve!

PASIČ SE VRNE V BELGRAD.

LDU Belgrad, 28. marca. »Politika« javlja pod naslovom »Prihod gospoda Nikole Pašića«, a pod naslovom »Gospod Ante Trumbić ostane v Parizu« nastopno: Šef naše delegacije na mirovni konferenci v Parizu, g. Nikola Pašić odpotuje danes zvečer iz Pariza in pride v Belgrad v torek zvečer. Predložil bo vladi poročilo o zadnji fazi pogajanj glede rešitve jadranskega vprašanja. Razen tega se bo, kakor trdijo v parlamentarnih krogih, g. Pašić udeleževal pogajanj za sestavo koncentracijskega kabineta. Minister zunanjih poslov dr. Trumbić sedaj ne pride v Belgrad, ker mora ostati v Parizu, da se podvrže mali kirurški operaciji. Čeprav je znano, da g. Pašić ne želi več aktivno sodelovati v politiki, vendar meni veliko število radikalnih poslancev, da bo vendarle moral sprejeti mandat za sestavo koncentracijske vlade, in sicer že radi tega, ker želi g. Protić vsled žalosti v rodini, da se za nekoliko časa ne udeleži naše dnevne politike.

MADZARSKA GOSPODA DVIGA GLAVE.

LDU Budimpešta, 27. marca. (ČTU) Predsednik gosposke zbornice baron Julius Vlassics je poslal vladi memorandum, podpisan po 68 članih gosposke zbornice, kjer se poudarja, da tudi še danes pravno obstaja gosposka zbornica. Gosposka zbornica zahteva, da ostanejo njene zgodovinske pravice veljavne in da more kot upravičen činitelj upravnega zakonodajstva tudi še nadalje vršiti svoje delovanje.

PRISILNA ODDAJA ŽIVIL ZA AVSTRIJO.

LDU Pariz, 27. marca. (Dun. KU) »Chicago Tribune« javlja iz Londona, da so Čehi, Jugoslovani in Rumuni dobili od zaveznikov nujni nalog, naj tako pripomorejo z živili ozemlju, ki trpi na bedi. Predvidene so celo nasilne naredbes za slučaj, da bi odrekli te pomoči. Grozni položaj na Dunaju, ki je dovedel do lakote celo v bolj imovitih slojih, je dal povod tem naredbam zaveznikov.

AMERIŠKO ŽITO AVSTRIJI.

LDU Dunaj, 28. marca. (ČTU) Ameriški senat je družbo za dobavo žita v Zedinjenih državah poblastil, da dobavi avstrijski vladi 200.000 ton pšenične moke. Anglija je izjavila, da je pripravljena kreditirati stroške za prevažanje in za zavarovanje ter preskrbeti potrebni prostor na ladjah. Prvo pošiljatev pričakujejo v Trstu koncem aprila. Vsled velikopotezne pomožne akcije entente in z ozirom na doslej obljubljene pošiljatev žita iz inozemstva je popolnoma zagotovljena preskrba z žitom do septembra.

OBOŽEN CESARJEV SIN — PRETEPAČ.

LDU Berlin, 27. marca. (ČTU) Proti pruskemu princu Joachim Albrechtu je dvignjena obtožba, in sicer zaradi nasilstva, ne pa zaradi telesne poškodbe. Zaradi telesne poškodbe sta obtožena samo ritmojster von Platen in princ Hohenlohe-Langenburg.

VTIS NITTIEJEVE IZJAVE.

LDU Beograd, 27. marca. »Politika« javlja njen dopisnik iz Pariza: Vse francosko in angleško časopisje objavlja dalje ali krajše izveštje iz deklaracije, ki jo je predsednik Nitti podal v italijanskem parlamentu. Splošni vtis, ki ga je Nittijeva izjava napravila na zainteresirane politične kroge v inozemstvu, je isti, kakor na politične kroge v Rimu. Niti od daleč ni tako sijajen, kakor je obetal. Ko francosko časopisje to izjavo komentira, poudarja ponovno neupravičeno stališče italijanskega premiera v politiki napram Nemčiji, ki grozeča z boljševiškim režimom, preži na to, da bi prevrgla versaillesko mirovno pogodbo.

GLASOVANJE NA TEŠINSKEM.

LDU Praga, 27. marca. (ČTU.) Delegat čehoslovaške republike pri mednarodni komisiji za glasovanje na Tešinskem dr. Rudolf Matouš je je zaradi napadov, ki so jih po krivici nekateri listi naperili proti njemu, stavil vladi svoj mandat na razpolago. Po zahtevi zunanjega ministra dr. Beneša, da vsled njegove mirne in oprezne politike, ki najbolje služi ugodni rešitvi tešinskega vprašanja, vživa popolno zaupanje vlade, je dr. Matouš umaknil svojo demisijsko.

LDU Praga, 27. marca. (ČTU.) Kakor poroča »Tribuna«, je mednarodna komisija za ljudsko glasovanje določila pogoje za ljudsko glasovanje na tešinskem ozemlju. Glasovale bodo vse osebe, ki so imele dne 1. avgusta 1914 na tem ozemlju domovinsko pravico in so dne 1. januarja 1919 izpolnile 20. leto. Nadalje osebe, ki dokažejo, da so v trajnih stikih z deželno, in končno oni moški, ki so sicer po 1. avgustu 1914 bivali v tujini, pa so bili v službi kake zavezniške armade.

Politične novice.

+ Štiri nove občine v rokah Hrv. ljudske stranke. V Sikirevcu, okraj Županja in v Vršovcih in Putrovcu v djakovskem okraju je Hrv. ljudska stranka dobila vse občinske mandate, v Gorjancih pri Djakovcu pa večino mandatov. V Djakovcu samem je dobila ljudska stranka 5 mandatov, Hrv. zajednica 6, komunisti 4, a socialisti in demokrati skupaj samo 3 mandate.

+ Parlament se snide zopet sredi aprila. »Politika« piše o situaciji nastopno: Snodi ob 6. uri se je dosegel med vsemi strankami sporazum, da se prečita v parlamentu izjava o zunanji politiki. Glede odgoditve sej parlamenta ni moglo priti do sporazuma. Demokrati so zahtevali, da se konstatira, da sedanja vlada nima ne kворuma in tudi ne večine v parlamentu. Na to niso pristali poslanci vladnih strank, ki so izjavili, da se seje ne odgode, temveč da se delo parlamenta samo prekine zaradi velikonočnih praznikov. Seja je bila nato ob 20¹⁵ ob velikem hrupu zaključena. Parlament bo zopet sklican, ko se odstranijo ovire za delovanje. Kakor vse kaže, se zgodi to dne 17. aprila. Nato se bodo ponovno vršila pogajanja za sestavo koncentracijske vlade.

+ Hrvatski boljševiki pred sodiščem. Pred zagrebskim vojnim sodiščem se je začela glavna razprava proti boljševškemu agitatorju Diamandsteinu in njegovim sedmim tovarišem, ki so začela Kuhnove teroristične vlade na Ogrskem imeli nalogo, zasejati revolucijo na Hrvatskem. Njihovo delo so bile pobune v Varaždinu, Kulu in drugod, v Sloveniji je dal odmev Maribor. Diamandstein krivdo v polnem obsegu priznava. Ustanovili so bili »podzemski svet« in si razdelili listnice za bodočo sovjetsko vlado. Denar za svoje gibanje so dobivali od madjarskih boljševikov. V njihovi zvezi je bil tudi stotnik Metzger — eden izmed obeh osmerih obtožencev, — ki je hotel boljševiško revolucijo podpreti z vojaškimi četami. Razprava je javna in je naval občinstva nanjo velik.

+ Kuhnovi pomagajo v Jugoslaviji. Iz pravde proti hrvatskim komunistom je razvidno, da je bila Kuhnova komunistična akcija na Hrvatskem precej resno zasnovana. Poleg Diamandsteina je bil duša komunističnega gibanja neki Čopić, a glasili sta mu bili Cesarčeva »Istina« in literarni »Plamen«, ki sta prejela od madjarskih komunistov polstotisoč kron podpore. Cesarčev je iz zapora ušel. Stotnik Metzger (bivši avstrijski častnik) je imel pripravljene štiri stotnije, s katerimi bi bil ob prevratu zasedel važna postopja v Zagrebu. Tudi Metzger je dobil od komunistov denarja. Zarotniki so imeli 42 strojníc in dovolj municije.

+ Komunizem na Slovenskem. V Špišljah so 27. t. m. aretirali dovršenega tehnikarja V. F., ki je hotel vtihotapiti v Jugoslavijo 100 komunističnih brošur. Tehnika so zaslišali v Mariboru in ga nato izpustili.

+ Demokrati, komunisti in vera. Kakor smo že poročali, so se demokrati ob sedanjih volitvah na Hrvatskem, potem ko so njihovi dosedanja zavezniki, socialisti in demokrati, propadli, obesili na suknišč komu-

nistom. V Dalji in mnogih drugih krajih so sklenili z njimi volilni sporazum. To je vse-kakor žalostnejše za komuniste nego za demokrate. Posebno značilen za demokratsko plitkost in breznačelnost je pri tem način, kako branijo to svojo najnovejšo politično zvezo — saj vemo, da so bili prej zvezani z Madjari in nato s socialistnimi demokrati. Zadnjič smo navedli mnenje nekega demokratskega pokrajinskega glasila, ki se izreka za komuniste kot protitež proti »klerikalnim frankovcem«, zagrebske »Novosti« pa se tolažijo nad uspehi komunistov z dejstvom, »da se je znatno število komunističnih volilcev na dan volitve pred znamenjem pri Kamenitih vratih odkrilo in prekrizalo,« češ takih ljudi se pač ni treba tako bati. Potemtakem bi vernost le bila jamstvo za človeško blagost in gržavljanstvo zanesljivost ljudi? Drugače demokrati vsakega, ki je veren, označijo za klerikalca, kar pri njih pomeni izvržek družbe, izdajalca domovine; njihov ideal je »svobodna šola,« šola brez Boga in ločitev cerkve od države t. i. država brez Boga. Kaj je torej njihovo pravo mnenje?

+ Dr. Medakovičeva skupina se ne namerava priključiti klubu dr. Smolake, kakor je to poročala »Politika«, marveč ostane v vladnem bloku. Tako poroča »Nar. Delo«.

+ Sosenski srbski radikali o agrarni reformi. Sarajevska »Srpska Rijec« je v članku o agrarni reformi, priobčenem te dni, podala važno izjavo. Postavlja se na stališče, da zemlja pripada tistemu, ki jo obdeluje in da morajo biti vsi kmetje in mali posestniki, bodisi muslimanske, pravoslavne ali katoliške vere v enaki meri deležni blagodatí agrarne reforme. Srbska radikalna stranka je kmetijska stranka, in so vse vesti, da hoče igrati agrarno reformo, brez podlage.

+ Delavski nemiri v Gradcu. — Socialistični delavci proti socialistni demokraciji. 26. t. m. so se vršile v Gradcu velike delavske demonstracije, ki so pokazale, da se je delavstvo končevalno odreklo socialistni demokraciji in se pridružilo komunistom. Pretvezo za demonstracije je dala izmišljena, z gotovim namenom razširjena vest, da bo deželna aprovizacija ustavila oddajo mesa. Predno se je oblastem posrečilo, to vest kot izmišljeno demantirati je delavstvo podjetij Puch, Styria in Weitzer šlo na nlico in odtod v deželni dvorec, kjer so vlomili vrata, vdrli v pisarne, dejansko napadli člane deželne vlade, razmetali spise in pobili okna. Socialnodemokratske zaupnike, ki so skušali vplivati pomirjevalno, je delavstvo na najstrastnejši način zavrnilo, psovalo, izžvižgalo in jim grozilo. Viharno je pa delavstvo pritrjevalo komunističnim govornikom, ki so slavili tretjo internacionalo in zahtevali, da se proglasi sovjetska vlada. Končno se je v splošnem metežu posrečilo začeti z delavstvom pogajanja in ovreči trditve, da ne bo več mesa. Sporazum se je dosegel tako, da se ustanovi delavski odbor, ki bo nadzoroval vse založbe živil.

Dnevne novice.

— »Večerni list« stane od 1. aprila 1920; za Ljubljano in po pošti za vse kraje Jugoslavije:

1 mesec	K 7.—
3 mesece	« 21.—
6 mesecev	« 42.—
celo leto	« 84.—

Posamezne številke stanejo od tega dneva dalje 60 vinarjev.

Upravništvo

»Večernega lista«.

— Zdravstveni odsek za Slovenijo in Istro v Ljubljani izreka jugoslovanskim ženam in dekletom v Chikagi za poslana zdravila in obvezila najprisrčnejšo zahvalo, kakor tudi gg. spremljevalcem in razdeljevalcem.

— Ovaduh iz Kranjske gore so naznanili pri vojaški policiji, državnem pravdniku in bogve katerih oblasteh še domačega župnika Kraja in zidarja Hemersama ter Schrittwieserja, da so ukradli iz mostu čez Pišenco 4 traverze. Danes se e pri deželnem sodišču vršila proti tem trem kazenska obravnava, ki je došla tole: Župnik Krajec je prihranke svojega 30 letnega službovanja porabil za nakup neke hiše, ki jo je dal pregraditi v društveni dom in ta dom sam namenil domači cerkvi. Za gledališko dvorano pa ni bilo dobiti traverz. Zidarski mojster Hemersam je slučajno izvedel, da so v neporabnem nekdanjem vojaškem mostu čez Pišenco 4 traverze, ki bi se lahko brez škode iz mostu vzele in parabile za stavbo. Nasvetoval je župniku, naj bi se te traverze vzele. Župnik ga je nakažal na edino pristojnega gerenta Lavtižarja, češ, če on dovoli, potem se lahko traverze vzamejo. Hemersamu je gerent Lavtižar dejal: »To ni slaba ideja, le kar vzemite tiste traverze, jaz bom pa to naznanil demobilizacijski komisiji.« Hemersam je po-

tem v družbi s Schrittwieserjem 4 traverze izločil iz mostu, jih pri belem dnevu zapečaljal v Kranjsko goro, jih odložil ob državni cesti, kjer so ležale več kot 3 tedne, predno so se zazidale. Godilo se je torej vse javno in z vednostjo cele občine, pa pridejo kranjskogorski liberalni ovaduh in pravijo Hemersam in Schrittwieser sta kradla, župnik jih je pa učil. Kot pričja zaslišan vodja demobilizacijske komisije, inženir Ruech je izpovedal, da je bil župan upravičen tako dovoljenje dati, da je župnik sam naznanil, da je vzel traverze in da jih je plačal, kakor so mu bile zaračunane, z zneskom po 1920 K. Razprava, ki je bila mestoma zelo živahna in zanimiva, je končala z oprostitvijo vseh obtožencev. Predsednik senata, nadsvetnik Vedernjak je v oprostilni sodbi izrekel, da se je sodišče prepričalo, da nobenemu izmed obtožencev niti na misel ni prišlo, da se v tegne to smatrati kot tatvina.

— Kdo bo bodoči zagrebski župan. »Agr. Tagblatt« poroča, da so komunisti odklonili župansko mesto, ki bi jim šlo kot večini občinskega zastopa; nočejo eksekutive, marveč le kontrolo. Kar se tiče županske kandidature, so komunisti izjavili, da bi jim bil še najbolj simpatičen banski svetnik dr. Mihalič (mojster prostozidarske lože).

— Sestanek starišev so začeli prirediti v Zagrebu. Gre za to, da se pridobe stariši za složno sodelovanje s šolo. Prvi sestanek starišev se je vršil 26. t. m., glavno predavanje je imel prof. Novljan o predmetu: Pot do sreče.

— Na letnem sejmju v Zagrebu dne 26. t. m. so cene živini nekoliko padle.

— »Komaj da je prišel iz ječe, je že zopet prišel kralji!« pravi nadsvetnik Vedernjak Francu Goliju, izučenemu krojaču, kateri je star 44 let in je predsedel radi tatvin nad 16 in pol leta v ječi. Ko so ga 25. februarja letos izpustili iz ječe, se je klatil okoli, dne 11. marca je pa že v Stobu ukradel obleke v vrednosti 2255 kron. Sodišče je obsodilo Golija na 2 leti težke ječe in izreklo, da se po prestani kazni izroči prisilni delavnici.

Ljubljanske novice.

Ij Orel »Ljubljana« priredi danes ob 1¹⁵ uri predavanje v »Rokodelskem domu«. Predava brat Stanko Velkavrh. Vabljeni so vsi prijatelji »Orla«, posebno pomočniki. — Predsednik. (K)

Ij Če jud zamudi ekspresni vlak. Danes se je pripeljal v Ljubljano na glavni kolodvor neki jud, kateri je vzbudil na peronu veliko škodoželjno veselost, med Abrahamovci pa veliko sočustvo. Strogega očesa financarja, katero je pregledovalo prtljago popotnikom simplonskega ekspresa, ni uslo, da je nameraval naš jud dek od nas iztihotapiti lisičje kože. Moža, kateri je sladko spal, so zbudili in moral je iti v stražnico finančne straže, kjer so spisali dejanski opis in je jud plačal kazen 800 kron, kože so seveda zapadle. Ker je »Izak« veliko govoril, se je uradno poslovanje zavleklo: ko je jud šel proti vlaku, prične debelo gledati, ker ga ekspresni vlak ni čakal, marveč je že jadral proti Logatcu. In mož, kateri je bil »nočno« obtožen, je obstal in pričel bridko tožiti: »Iz Belgrada se peljem v Pariz, vso prtljago imam v kupeju, moje popotne papirje ima sprevednik: kaj naj storim...«

Ij »E, kaj za to: en dan več ali manj!« Na policijo pripelje državni varnostni organ Antona Belca. Posloval je revirni nadzornik Habe. »Kaj je z Vami?« — »Nič.« — Aretiran je bil, ker je ukradel pri Pavlinu nekemu gostu iz notranjega žepa suknišča denarnico, v kateri je bilo 815 kron. »Ali ste ukradli, ali niste?« — »Nisem.« — »Saj Vas je gostilničar videl, ko ste spravili ukradeno denarnico.« — »No, naj pa bo, gospod Habe: res sem mu vzel; spal je za mizo, skušnjava je bila prevelika: e, kaj za to: en dan več ali manj! Če verizijo in kra-dejo milijonarji, zakaj bi nas eden ne.« — »Ukradeni denar, kaj ne, se vrne lastniku?« — »Da!« — In straža je odprala Belca, kateri je že zaradi tatvin dvanaajstkrat sedel, v zapore deželne sodnije.

Ij Večjo množino tobaka so zaplenili detektivni kolodvorske policijske ekspoziture na glavnem kolodvoru ob odhodu vlaka na Vrhniko.

Ij Prijeti tat. V neki gostilni v Kolodvorski ulici je bil ukraden Brod Valter. Detektivni kolodvorske policijske ekspoziture so kmalu prijeli tatu, Mihaela Šveglja iz Podbrezja in kar je glavno: skoraj vse ukradeno blago v vrednosti 2200 kron se je vrnilo gospodarju.

Ij Vlom v »Jadrano«. V noči od 20. na 21. t. m. je bilo med plesom tehnikov v Narodnem Domu vlomljeno v društveno omaro »Jadrana«; vlomilci so odnesli razno društveno imetje kot peresnice, štam-pilje, legitimacije; povzročena škoda znaša 600 kron.

Ij Popisani papir več vreden, kakor ukradena reč. Ukradena je bila te dni se-lira, vredna nekaj kron. Na policijski so pa pri preizvedovanju za zločinci popisali papirja, ki je veliko več vreden, kakor sta-je sekira.

Ij Ukradena mast. V Gradaški ulici je bil ukraden Ivanu Sibovec lonec s 6 kg masti. Lonec se je v Gradaški ulici našel toda brez masti.

Razne novice.

r Električna sodišča. Dr. A. D. Waller ravnatelj psihološkega laboratorija na vseučilišču v Londonu, je napravil električen aparat, s čigar pomočjo je mogoče zločinca, ki taji zločin, prepričati, da ne govori resnice. Dognal je namreč, da se odpor kože menjava po duševni človeški ganitvi in da je te menjave tudi lahko vidno dokazati po tresljajih svetlobnih električnih žarkov na posebni lestvici. Dr. A. D. Waller je navedel praktičen primer: zločinec taji, da je bil v kritičnem času na mestu zločina. Na to pričvrstijo k njegovi glavi električen tok aparata ter mu kažejo v pogled razne fotografije. Svetlobna točka na lestvici je stalno na miru. Toliko pa da se mu pokaze fotografija mesta, kjer je obdolženec izvršil zločin, nastane v njem prirojena duševna ganitev (dasi je sodnik še ne opazi) in svetlobni žarek se začne vidno treseti. Ta izmenjdba bi pomenila pri sodnih obravnavah epohalen napredek.

r Hrošči ko vremenski preroki so med preprostimi kmetijskim ljudstvom dobro znani in živi med njim trdno prepričanje, da nastane vselej naslednji dan lepo vreme, kadar začno zvečer poletavati. Ta domneva je z najnovejšim opazovanjem in preizkušnjo po francoskem naravoslovcu Fabru popolnoma opravičena. Imenovani naravoslovec je imel hrošče doma v posebni kletki in je doagal, če so tudi vsa druga znamenja slabo prerokovala vreme, kadar so začeli hrošči zvečer v kletki letati, da je bilo gotovo naslednji dan lepo vedro vreme. Kadar pa so ostali hrošči in to magati v najlepšem vremenu, ko ni nič kazalo na izpremembo vremena, mirni v nastilu, je nastalo že naslednji dan ali pa se ponovi vetrovno vreme, ki je prineslo dež. Faber meni, da so to električne izpremembe ozračja, ki vplivajo na čutila hroščev in se tako kaže v njih vedenju.

r Dodatek k zgodovini sladkorja. Sladkor, ki sodi k najpotrebnejšim dnevnam živilom, a čigar množina je dandanes precej pičila, je prišel iz dežele, ki je mnogo reči in izumov že prej poznala ko ostali deli sveta, namreč iz Kitajske. Dočim so si na Kitajskem že skoz dve tisoči let sladili vsakdanjo hrano, ni Evropa niti sanjala o sladkorju. Portugalci so bili prvi evropski narod v srednjem veku, ki so se seznanili s sladkorjem v zapadnih pristanih Indije in so čuli od prebivalcev Indije prave pravljice o rečenem živilu. Tako so se rodile razne baice o sladkorju. Mnogi so smatrali tedaj sladkor za med, dokler se ni dokazalo, da ni v sladkorju niti najmanjša sled medu. Potem se je spet govorilo, da je ta med, ki ga niso nanosile čebele. Narod je verjel, da je ta sladkor delo indijskih čarodějov, ki so ga nabrali po cveticah. Naposled je Marco Polo, italijanski potnik po Aziji, iznenadil vso Evropo, ko je bil prišel s svojega popotovanja v letih 1271—1295 po Kitajskem, sladkorni trst domov in je tako odkril tajnost, kako se pridobiva sladkor. Negovanje sladkornega trsta se je potem iz Indije hitro, hitro razširilo na zapadne dežele notri v Arabijo, od koder je prišel k nam kakor kava iz južnih dežel sveta.

Narodno gledališče.

Opera.

29. marca, ponedeljek: zaprto.
30. marca, torek: »Ksenija« — »Pagliacci«. Abonement C.
31. marca, sredo: »Jongler«. Abonement A.

1. aprila, četrtek: zaprto.
2. aprila, petek: zaprto.
3. aprila, sobota: zaprto.
4. aprila, nedelja: »Mignon«. Abonement izven.
5. aprila, ponedeljek: »Jongler«. Abonement izven.

Drama.

29. marca, ponedeljek: zaprto.
noment E.
30. marca, torek: »Protekcija«, v prd obolelemu članu g. Ločniku. Abonement izven.
31. marca, sredo: »Golgota«. Abonement D.

1. aprila, četrtek: zaprto.
2. aprila, petek: zaprto.
3. aprila, sobota: zaprto.
4. aprila, nedelja popoldne: »Golgota«. Abonement izven.
4. aprila, nedelja zvečer: »Trnulčica«. Abonement izven.
5. aprila, ponedeljek popoldne: »Trnulčica«. Abonement izven.
5. aprila ponedeljek zvečer: »Beneški trgovci«. Abonement izven.

Odgovorni urednik Jože Rutar.
Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.